

Қайнарбаева М.С., Чуенбекова А.Б.

**МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ
АЛУШЫЛАРДЫҢ
ДЕНСАУЛЫҒЫН БАСҚАРУ**

Монография

Алматы
2024

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ
МИНИСТРЛІГІ

С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ

Қайнарбаева М.С., Чуенбекова А.Б.

МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ
АЛУШЫЛАРДЫҢ
ДЕНСАУЛЫҒЫН БАСҚАРУ

Монография

Алматы, 2024 жыл

ӘОЖ: 613.955
ББК: 51.28
Қ-23

Пікір берушілер:

Камалиев М.А. – м.ғ.д., профессор, ҚДСЖМ «Қазақстандық медицина университеті» академиялық және ғылыми қызмет жөніндегі проректор.
Нұрбақыт А.Н. - PhD., Қазақ Ұлттық медицина университеті «Қоғамдық денсаулық сақтау» кафедрасының профессоры.

Мектептегі білім алушылардың денсаулығын басқару/Монография/ – Алматы, С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті, 2024. – 224 б.

ISBN 978-601-246-799-4

1. Қайнарбаева М.С. – С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің Нутрициология кафедрасының меңгерушісі, медицина ғылымдарының кандидаты.
2. Чуенбекова А.Б. – С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің Нутрициология кафедрасының доценті, медицина ғылымдарының кандидаты.

Бұл монографияда мектептегі білім алушылардың денсаулық жағдайы мен мектептегі тамақтану жүйесінің сипаттамасы туралы ақпарат берілген. Тамақтану - балалық шақтағы және одан әрі ересек кезеңдегі денсаулықтың жақсаруымен, иммундық жүйенің нығаюымен, жұқпалы емес аурулар (мысалы, қант диабеті және жүрек-қан тамырлары аурулары) қаупінің төмендеуі мен ұзақ сапалы өмір сүрудің артуымен тікелей байланысты. Тамақтанудың бұзылуынан балалардың физикалық ғана емес, сонымен қатар психикалық және психикалық-эмоциялық денсаулығына да кері әсер етеді. Бұл жұмыста фокус топтар арасында жүргізілген зерттеу нәтижелерін ұсындық.

Монографияның нәтижелері денсаулық сақтау жүйесінде ұйымдастыру мәселелерін зерттейтін денсаулық сақтау мамандарына, магистранттар мен докторанттарға пайдалы болады.

Монография «С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті» КеАҚ 2024 жылғы 28 маусымда Ғылыми кеңес отырысында бекітіліп және баспаға ұсынылды. Хаттама №14.

МАЗМҰНЫ

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ	5
КІРІСПЕ. Қайнарбаева М.С.	6
1.1 ҚАЗАҚСТАНДА МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТАМАҚТАНУЫ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҒЫ МӘСЕЛЕСІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ МЕН ЖАЙ-КҮЙІ. Қайнарбаева М.С.	8
1.2 МЕКТЕПТЕ ТАМАҚТАНДЫРУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ. Қайнарбаева М.С.	14
1.3 НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕРДІ ТАЛДАУ, МЕКТЕПТЕГІ ТАМАҚТАНУДЫ РЕТТЕУ. Қайнарбаева М.С.	23
2.ЗЕРТТЕУ МАТЕРИАЛДАРЫ МЕН ӨДІСТЕРІ. Қайнарбаева М.С.	44
3. ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ. Қайнарбаева М.С.	
3.1 АНТРОПОМЕТРИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ НӘТИЖЕЛЕРІН ТАЛДАУ. Қайнарбаева М.С.	57
3.2 МЕКТЕПТЕГІ ТАМАҚТАНДЫРУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА ҚАТЫСАТЫН МЕКТЕП ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІМЕН ТЕРЕНДЕТІЛГЕН СҰХБАТТАРДЫ ТАЛДАУ. Қайнарбаева М.С.	68
3.3 МЕКТЕП БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ ТАМАҚТАНУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРДЫҢ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ ФОКУС-ТОПТАРДЫҢ НӘТИЖЕЛЕРІ БОЙЫНША ОҒАН ӘСЕР ЕТЕТІН ФАКТОРЛАРДЫ ЗЕРТТЕУ. Қайнарбаева М.С.	76
3.4 БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫН БАҚЫЛАУ. Қайнарбаева М.С.	85
3.5 ЖЕЛІНБЕГЕН ТАҒАМ ИНДЕКСІН ТАЛДАУ. Қайнарбаева М.С.	95
4 МЕКТЕПТЕ ТАМАҚТАНДЫРУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУЫЛУЫН ТАЛДАУ. Қайнарбаева М.С.	98
4.1 ҒИМАРАТТЫҢ САНИТАРЛЫҚ-ТЕХНИКАЛЫҚ НОРМАТИВТЕРІНЕ СӨЙКЕСТІГІН, ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖАБДЫҚТАРМЕН, НОРМАТИВТІК-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖӘНЕ КАДРЛЫҚ РЕСУРСТАРМЕН ЖАРАҚТАНДЫРЫЛУЫН, МЕКТЕПТЕГІ ТАМАҚТАНДЫРУДЫҢ ІШКІ ҚҰЖАТТАМАСЫН ТАЛДАУ. Чуенбекова А.Б.	106
4.2 МЕКТЕП МӘЗІРЛЕРІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ. Чуенбекова А.Б.	122
4.3 МАҚСАТТЫ ТОПТАР АРАСЫНДА БІЛІМДІ АРТТЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАРДЫҢ НӘТИЖЕСІН ТАЛДАУ.	135

<i>Чуенбекова А.Б.</i>		
4.4	САУАЛНАМА НӘТИЖЕЛЕРІ НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БІЛІМІН, КӨЗҚАРАСЫ МЕН ТӘЖІРИБЕСІН ТАЛДАУ. <i>Чуенбекова А.Б.</i>	144
4.5	ҚОСЫМША САЛАУАТТЫ ӨНІМДІ ТҮТІНУДЫ БАҒАЛАУ. <i>Чуенбекова А.Б.</i>	173
4.6	МЕКТЕПТЕРДЕГІ БУФЕТ ӨНІМДЕРІНІҢ СИПАТТАМАСЫН ТАЛДАУ. <i>Чуенбекова А.Б.</i>	181
4.7	МЕКТЕПТЕ ЫСТЫҚ ТАМАҚТЫҢ ЖАҢА НҮСҚАЛАРЫН ӨЗІРЛЕУ. <i>Чуенбекова А.Б.</i>	184
	ҚОРЫТЫНДЫ. <i>Чуенбекова А.Б.</i>	210
	ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	220

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

ПМА	Профилактикалық медицина академиясы
ЖІӨ	Жалпы ішкі өнім
ДДҰ	Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы
СТ	Салауатты тамақтану
ДАБ (WFP)	Дүниежүзілік азық-түлік бағдарламасы
ДСИ	Дене салмағының индексі
ҚТА	Қазақ тағамтану академиясы
ҚР ДСМ	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрлігі
ЖЕА	Жұкпалы емес аурулар
НҚА	Нормативтік құқықтық актілер
БҰҰ	Біріккен Ұлттар Ұйымы
ЖББМ	Жалпы білім беру мектебі
ХЭӨТ	Халықтың әлеуметтік осал топтары
ТДМ	БҰҰ-ның тұрақты даму мақсаттары
ЮНИСЕФ	Біріккен Ұлттар Ұйымының Балалар қоры

Басылымға қол қойылды 09.07.2024.
Формат 60x84^{1/16}. Офсеттік қағаз. «Times» гарнитурасы.
14 шартты б.б. Тираж 500 дана. № 5246 тапсырыс.

«Издательство ЛЕМ» ЖШС басып шығарылды
050008, Алматы қ., Әуезов көш., 82а, Мыңбаев көш. қ-сы,
тел./факс 375-51-33.